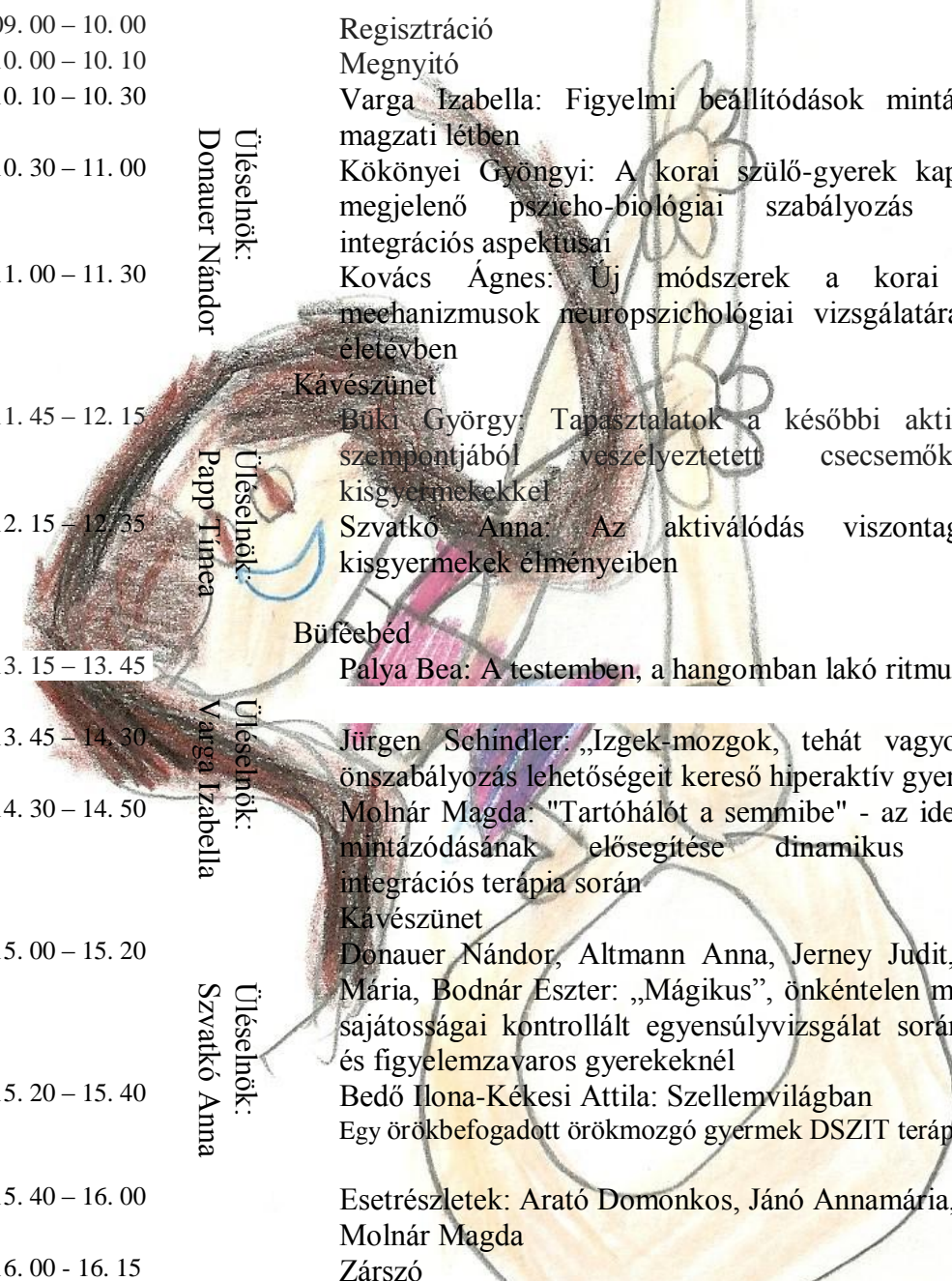

TEMPO RUBATO

A gyermeki aktivitás szélsőségei és variációk az adaptív mintázódás támogatására

A Dinamikus Szenzoros Integrációs Terápia Műhely szimpóziuma
2013. március 22. Széchenyi Gyógyfürdő, Márványterem

A szimpózium programja

09. 00 – 10. 00	Regisztráció
10. 00 – 10. 10	Megnyitó
10. 10 – 10. 30	Varga Izabella: Figyelmi beállítódások mintázódása a magzati létben
10. 30 – 11. 00	Kököneyi Gyöngyi: A korai szülő-gyerek kapcsolatban megjelenő pszicho-biológiai szabályozás szenzoros integrációs aspektusai
11. 00 – 11. 30	Kovács Ágnes: Új módszerek a korai kognitív mechanizmusok neuropszichológiai vizsgálatára az első életévben
11. 45 – 12. 15	Büfészünet Büki György: Tapasztalatok a későbbi aktivitászavar szempontjából veszélyeztetett csecsemőkkel és kisgyermekkel
12. 15 – 12. 35	Szvatkó Anna: Az aktiválódás viszontagságai a kisgyermek élményeiben
13. 15 – 13. 45	Büfészünet Palya Bea: A testemben, a hangomban lakó ritmus
13. 45 – 14. 30	Jürgen Schindler: „Izgek-mozgok, tehát vagyok” – az önszabályozás lehetőségeit kereső hiperaktív gyerekek
14. 30 – 14. 50	Molnár Magda: "Tartóhálót a semmibe" - az idegrendszer mintázódásának elősegítése dinamikus szenzoros integrációs terápia során
15. 00 – 15. 20	Kavészünet Donauer Nándor, Altmann Anna, Jerney Judit, Kassay Mária, Bodnár Eszter: „Mágikus”, önkéntelen mozdulatok sajátosságai kontrollált egyensúlyvizsgálat során aktív- és figyelemzavaros gyerekeknél
15. 20 – 15. 40	Bedő Ilona-Kékesi Attila: Szellemvilágban Egy örökbefogadott örökmozgó gyermek DSZIT terápiaja (film)
15. 40 – 16. 00	Esetrészletek: Arató Domonkos, Jánó Annamária, Molnár Magda
16. 00 - 16. 15	Zárszó

Beköszöntő

Varga Izabella, Szvatkó Anna

Hol vannak a szavak, amelyek segítenek, hogy jobban megértsük az össze-vissza száguldozó vagy a rongybabaként cseklő-nyakló, révedező gyerekeket, azt a gyereket, „aki nem lép egyszerre? A hétköznapi szavak ítéletektől terhesek, a tudományos kifejezések legtöbbször mit sem árul el lelkük rezdüléseiről, világba vetettségük küzdelmeiről. A művészetek nyelvezete talán segítségünkre lehet.

A *tempo rubato* szófordulatot a zeneművészetből vettük. Azt jelenti, hogy az előadó - legyen szó instrumentális zenéről vagy éneklésről - különböző eszközökkel teret ad érzése, belső állapota kifejeződésének. Történhet ez a zenélés, az éneklés egyéni lendületével, sebességével, a hangok egymásutánjának tagolási módjával, a hangok egyéni képzésével, díszítésével.

A *tempo rubato* kifejezés felbukkanását a 18. század első felére teszik, egy olyan korra, ami-kor a zenélésben egyre nagyobb hangsúlyt kaptak az ütemmérő eszközök. Míg a metronóm megjele-nése sokáig inspiráló volt, idővel egyre több ellenérzést váltott ki. Egy vélemény az 1910-es évekből: „A metronóm képes arra, hogy megölje az időnek azt a finomabb érzékelését, amely a *rubato* sajátja.” Erkel Ferenc, gyermekkori élménye nyomán, amikor egy szolgálot hallott dúdolni, így fakad ki: „...a metronómot, a taktusmérőt hova tegye a magyar muzikus? Csapja a földhöz!” (Gárdonyi Géza: Aranyoroszország) A magyar népzeneben valóban hangsúlyos szerephez jut a *rubato*.

Az olasz *tempo rubato* kifejezés *lopott, rabolt időt* jelent. Eredetileg a zeneművészetben azt jelentette, hogy egy hangot egy helyről elloptak, és ez a lopott idő egy másik helyre kerülve tette lehetővé az eredeti kompozíció megváltoztatását. Azonban a *tempo rubato* hamarosan érzelmekkel átitatott, gazdag jelentéstartományt nyert. Így a kiürült sémák elleni lázadásnak, a képzelet szabadságnak, alkotó csapongásának, az autentikus jelenlétnek az egyik szimbólumává vált.

Milyen analógiák mentén segíthet bennünket a *tempo rubato* kifejezés abban, hogy jobban megértsük a gyermeki aktivitás szélsőségeit, és keressük az adaptívabb mintázódások támogatásainak lehetőségeit? Nézzük a lopott, rabolt idő gondolkörét. Ki lop kitől? Napjainkban sok szó esik arról, hogy a civilizáció hogyan foszthatja meg a gyerekeket a játékhoz, a meséhez, a fantázia tevékenységhez való alapvető joguktól, veheti el tőlük az ehhez szükséges időt és tereket. És a gyerekek azt próbálják megszerezni, visszalopni, amivel a világ meglopja őket. A saját módjukon, a saját ritmusukban, in *tempo rubato*. Ebben az olvasatban a szélsőséges aktivitási formák jelenthetik a megfosztottság kifejeződését, a hiányállapot felmutatását, a próbálkozást az öngyógyításra, valami vágyottnak az elérését. A dinamikus szenzoros integrációs terápia filozófiájában ez a motívum hangsúlyozottan jelenik meg. Arra tesz kísérletet, hogy visszaadja a gyerekek jogos jussát. Az érzelmileg biztonságot nyújtó kapcsolat légkörben olyan tereket, lehetőségeket kínál fel a gyerekeknek, amelyek segítik, hogy belső erőforrásaik testi-lelki mozgósításával teremtdjének meg bennük adaptívabb viszonyulási lehetőségek, árnyaltabb viselkedéses és biológiai mintázatok.

A *tempo rubato*-t leggyakrabban kísérő előadási instrukció a *parlando*, amely kifejezés további támpontokat adhat a szélsőséges aktivitási formákat mutató gyermekek teljesebb megértéséhez. Az olasz *parlando* szó azt jelenti, hogy elbeszélve, elmondva. A beszéd tartalmát, a szöveg ritmusát erősebben figyelembe vevő éneklésre utal. Szimpóziумunk keresi a válaszokat arra, hogy miként érthetjük meg, helyezhetjük jelentéssel bíró összefüggésrendszerbe a meghökkentő tempókban kifejeződő, vagy éppen azok mögött rejtőzködő tartalmi üzeneteket. Az erre való érzékenységet és nyitottságot terápiai köteleességünknek tekintjük. Csak az olyan megnyilvánulás, az olyan tempó tudhat igazán belülről változni, amely egy kapcsolatban elfogadást nyert, amely üzeneteinek megfejtésére egy kapcsolatban történt hiteles kísérlet.

Jelen szimpóziumban a DSZIT Műhely munkatársai nyújtanak bepillantást terápiai munkájukba, teret adva a gyerekek rajzainak, alkotásainak. Jürgen Schindler müncheni terapeuta hiperaktív gyermekekkel végzett munkájáról számol be, arról, hogy milyen eszközökkel segíti elő a belső fűkrendszerek megteremtődését a nem csak szimbolikus értelemben, hanem nagyon is konkrétan, testi szinten is féktelen, hiányos szabályozó funkciókat mutató gyerekeknél.

A művészi nyelvezet segítségül hívása mellett fontosnak érezzük a nyitottságot az újabb pszichológiai és biológiai kutatások felé. Miként alakul a figyelmi beállítódások mintázódása a magzati létben és milyen következményei lehetnek a mintázódás zavarainak? Miért fontos a korai kötődések szenzoros integrációs aspektusainak figyelembe vétele a pedagógiai és a terápiai munkában? Mit tudhatunk meg az első életév szellemi fejlődéséről a legújabb neuropszichológiai kutatásokból? Milyenek

mutatkozik az aktivitás- és figyelemzavaros gyermekek mozgása kísérleti helyzetekben? Hogyan befolyásolhatják anyagcserezavarok, táplálékallergiák a világban való létezés lehetőségeit? A DSZIT műhely munkatársai és meghívott előadóink ezeket a témákat is megszólítják, elősegítendő a párbeszédet a kutatások, valamint a napi terápiás és pedagógiai munka között.

Figyelmi beállítódások mintázódása a magzati létben

Varga Izabella
DSZIT Műhely

A belülről fakadó bontakozás, mintázódás jelentősége számos terápiás elméletben megfogalmazódik (így Jung, Bender, Stern) és ez a régi-új motívum az egyik alappillére Ayres (1972) szenzoros integrációs terápiájának is.

Az elmúlt évtizedekben döntően a bontakozás téri aspektusai, így a térben történő mozgás, a téri tájékozódás álltak e terápia érdeklődésének homlokterében. Úgy tűnik azonban, újabban fokozott figyelmet kapnak az **idői mintázatok** is, ahogyan ezt pl. e szimpózium címe, a „tempo rubato” is kifejezi.

Az 1980-es évektől vizsgálják ultrahanggal embernél az ún. **„viselkedési állapotok”** („behavioural states”) **idői mintázódását a magzati létben**. Így Arduini és mts-ai (1988., 1989) a magzati lét második felétől a *nyugodt alvás, az aktív alvás, a nyugodt éberség és az aktív éberség* jól elkülönülő állapotait írták le, mely állapotokban a különböző komponensek, így a szívritmus variabilitás, a testmozgások és a szemmozgások egymástól jól elkülöníthető koherens mintázatokat alkotnak. Azt találták, hogy az egyes viselkedési állapotok komponensei veszélyeztető tényezők hatására disszociálódhatnak, kaotikussá válhatnak (Arduini, 1989, Di Pietro, 2002).

Ezek az állapotok kiindulópontjait képezik tudatállapotainknak, figyelmi beállítódásainknak, a világhoz történő viszonyulási lehetőségeinknek. Az előadás foglalkozik azzal, hogy a dszit nondirektív hangúlyú szellemisége miként támogathatja a kaotikus mintázatok belülről indított strukturálódását. A rendszer szemléletű megközelítés abból indul ki, hogy amennyiben egy rendszer bármely részében a komponensek elkezdenek adaptív módon együttműködni, úgy ez az egész rendszer működését pozitívan befolyásolhatja. Az elemzés alapján ezzel a szemlélettel könnyebben bízhatjuk a kezdeményezést egy gyerekre, teret adva szélsőséges „tempo rubatos” megnyilvánulásnak is.

Kökönyi Gyöngyi: A korai szülő-gyermek kapcsolatban megjelenő pszicho-biológiai szabályozás szenzoros integrációs aspektusai

ELTE, Pszichológiai Intézet, Klinikai Pszichológia és Addiktológia Tanszék

Az előadás kiindulópontja az „elég jó” korai affektív szülő-gyermek interakciók jellegzetességeinek, valamint ebben a diádikus kapcsolatban megjelenő biológiai és pszichológiai szabályozás dinamikus folyamatának a bemutatása. A szemtől szembeni interakciók sokféle modalitású – pl. taktilis, vestibuláris, vizuális, olfaktoros, auditoros – ingert biztosítanak a fejlődő gyermek számára, s ezek a tapasztalatok egyben szervező/organizáló keretként szolgálnak az agyi fejlődéshez is. Ezek a korai tapasztalatok befolyásolják a tapasztalatfüggő agyi rendszerek fejlődését, a stresszrendszerek működését, az érzelmek és a viselkedés szabályozását, valamint az énképeződés folyamatait (Schore és Schore, 2008). Elhanyagoló nevelés esetén ezek a szenzoros tapasztalatok hiányoznak, vagy éppen kiszámíthatatlanul vannak jelen. Perry (2002) megfogalmazása szerint az elhanyagolás a fejlődés kulcsperiódusaiban a kritikus organizáló tapasztalatok hiányaként fogható fel, amely mind a neurobiológiai, mind a pszichés fejlődésben szabályozási problémákhoz vezet. Az előadás másik felében ezeket az elhanyagolással kapcsolatos kurrens kutatási eredményeket tekintjük át.

Tapasztalatok az aktivitászavar szempontjából veszélyeztetett csecsemőkkel és kisgyermekkel

Büki György

Heim Pál Gyermekkórház Neurológiai Osztály, Magyar Gyermekmentő Alapítvány

A Current Psychiatry Reports egy nemrégiben megjelent cikke¹ kifejti, hogy az ADHD kifejlődésében a genetikai faktoroknak – ritka kivételektől eltekintve – csak rizikótényezőként van szerepük. A gesztációs és posztnatális időszak biológiai működésekre ható rizikótényezőire számos tanulmány hívja fel a figyelmet.

Ha kicsi csecsemővel találkozunk a szakember, néhány tünet és panasz alapján nehéz ugyan megmondani, vajon a későbbiek során lesz-e aktivitászavara a gyermeknek, az azonban biztosan megítélhető, hogy az adott időszakban ezek a jelenségek, problémák igényelnek-e segítséget, korrekciót igénylő beavatkozást. Egy néhány hete rendelőkben jelentkező és négy hónapos csecsemőjét nevelő anya panaszai és félelmei alapján, valamint a gyermek neurológiai státuszát ismertetve szemléltetem a bizonytalanságokat és nehézségeket. Egy négyesztendő gyermek mozgáspanaszairól készült rövid videofelvétellel demonstrálok, hogy az ingerek feldolgozási zavarai milyen bonyodalmakhoz vezethetnek, és miként egészítik ki a képet a borderline neurológiai tünetek. Felmerül a kérdés, hogy ezen tünetek esetről esetre megfigyelhető spektrális jellege hozzájárul-e az aktivitási zavarok megértéséhez.

1. Curr. Psychiatry Rep. 2012 Oct;14(5):579-89. doi: 10.1007/s11920-012-0309-4. Attention-deficit/hyperactivity disorder genomics: update for clinicians. Elia J, Sackett J, Turner T, Schardt M, Tang SC, Kurtz N, Dunfey M, McFarlane NA, Susi A, Danish D, Li A, Nissley-Tsiopinis J, Borgmann-Winter K.

Az aktiválódás viszontagságai a kisgyermek élményeiben

Szvatkó Anna

DSZIT Műhely, Zuglói Egyesített Bölcsődék, Ferencvárosi Pedagógiai Szakszolgálat

Az arousal és a testi állapotok szabályozása kritikussá válhat a környezethez való alkalmazkodásnak már korai időszakában is. Az alvás-ébrenlét állapotainak, a figyelmi kapacitás időzítésének szabályozása, a megnyugvás mikéntje a homeosztázis elérésének feltételei közé tartoznak a gyermeki oldalon. De az önszabályozás fejlődési útjait a gondozó válaszkészsége, kulturális beágyazottsága és az azzal kapcsolatos „ösztönös” gyermekgondozási szokások is alakítják, és formálja a civilizáció, mint legkeményebb környezeti faktor.

Probléma esetén az érintett kisgyermekre azt mondják, nehéz természetű. A szenzoros integrációs megközelítés ezt a „nehéz természetet” tölti meg konkrét és befolyásolható tartalommal: az irritabilitás, az alvásproblémák, korai hangulatzavarok, figyelmetlenség gyakran jár együtt a szenzoros feldolgozás rendellenességeivel, a motoros tervezés és az izomtónus beállításának hiányosságával, amelyeket érdemes és lehet is orvosolni.

Az előadás a korai intervenció szemszögéből vizsgálja ezeket a lehetőségeket, tudván, hogy ezek a nehézségek milyen súlyosan befolyásolják a gyerek-szülő interakciós mintázatot, és általuk milyen drámaian túlterheltekké válhatnak a gyermekeket nevelő családok.

A testemben, a hangomban lakó ritmus

Palya Bea

Mint zenésznek és mint táncosnak is régóta, tán a méhben, az anyám szívdobogására hangolódás óta soha nem szűnő vágyam, hogy a testemben, a hangomban lakó ritmust megismerjem, tökéletesítsem, kreatívan használjam. Ha léptem az utcán, közétapsoltam az esztamot, rámondtam a kettőre a hármat, ötöt, vagy idióta, lihegés-hanggal tarkított ritmusmondókat gyártottam futás közben. Arra is vágytam, hogy tanuljak különféle

lúktetéseket, ritmuskompozíciókat, megtanulják valamit arról, hogyan bánnak az idővel a népzeneekben és más fejlett kultúrákban.

Mindezt még régebben írtam. A megismerés, a kutatás, felfedezés vágya most is bennem él.

**„Izgek-mozgok, tehát vagyok“
– az önszabályozás lehetőségeit kereső hiperaktív gyerekek**

Jürgen Schindler

Psychomotorik-Verein e.V. München

Az ADHD diagnózisát egyre gyakrabban, egyre könnyebben és hamarabb, és egyre fiatalabb gyermekeknél állítják fel. És sokakat közülük gyógyszeresen kezelnek, gyakran egyedüli intézkedésként.

Az előadásban a pszichomotorika látásmódját mutatom be, amelyben az ADHD-ra nem betegségként tekintünk. A gyermek viselkedését olyan jelzésként értékeljük, amely megmutatja számunkra: Figyelem, itt valami nincs rendben, segítségre van szükségem!

Ezzel a szemlélettel kísérletet tehetünk arra, hogy megfejtsük, mi is van az izgás-mozgás hátterében, melyek a mélyebb struktúrái és motívumai ennek a viselkedésnek, keressük az izgás-mozgás értelmét. Az előadásban bemutatom munkamódot, melyre a pszichomotorika elnevezést használjuk, kifejezve ezzel azt, hogy szemléletünkben alapvetőnek tekintjük a lelki és mozgásos történések egységét. Beszámolok arról, hogy az ún. pszichomotoros térben (olyan tér, amely fizikailag és atmoszférájában is leginkább megfelel a gyermek lelki és mozgásos szükségleteinek) és időben a folyamatos kapcsolat a gyermekkel, önértékelésének kialakítása hogyan eredményezheti azt, hogy a gyermekben kialakuljanak a belső szabályozó funkciók, létrejön benne a „belső tartás” képessége. Foglalkozom azzal, hogy ez a munkamód miként alkalmazható különböző területeken, így az iskolában, a fizioterápiában és az ergoterápiában.

Az előadás rendszerelméleti megközelítésben foglalkozik a szülővel történő munka és más szakterületekkel történő interdiszciplináris együttműködés szükségességével annak érdekében, hogy a gyermek belső indíttatásból és tartósan tudjon változni.

**Tartóhálót a semmibe - az idegrendszer mintázódásának elősegítése
a dinamikus szenzoros integrációs terápia során**

Molnár Magda

Kamaraerdei Óvoda

Az előadás egy 5 és fél éves kisfiú másfél éve tartó dinamikus szenzoros integrációs terápiájából (DSZIT) ismertető részleteket, melyek betekintést engednek abba, hogy a lassan alakuló terápiás kapcsolatban a kötődés kuszaságát, ambivalenciáját szó szerint megtestesítő játékok hogyan segítették elő az idegrendszer mintázódását, az érettebb önszabályozást.

A nyelvi kifejezésében gátolt, szimbolikus jelentésadásra, odafigyelésre alig képes, féktelen viselkedésű gyermeknél sokáig úgy éreztem, mintha bomlékony tartóhálót feszítenék a semmibe, amikor próbáltam köré vonni a terápiás folyamatot támogató kereteket. A gyermekek mégoly furcsának tűnő játékaiban, megnyilvánulásaiban is a fejlődés, a mintázódás lehetőségeit látó DSZIT-es szemléletem támogatott abban, hogy a kisfiút nyugodtan tudjam kísérni, ki tudjam várni a belső folyamatokat.

Az odafigyelésre való belső igény öngyógyító jeleiként értelmeztem visszatérő játékát, amelyben sokféle módon küzdött a levegőbe függesztett gumikarikák, a hálóban lengő nagylabda és a mászókötel ellen, anélkül, hogy azoknak jelentést adott volna. A névtelen ellenségekkel való kusza küzdelmek után idővel megjelent a pihenés ideje is, jelezve a nyugalmi állapotok és az aktivitás mintázódását. A kötelek gyakori bogozgatása a külvilág

megismerésének igényét jelezheti, tükrözheti a belső mintázódás bontakozó folyamatait, és ezen túl szimbolikusan is értelmezhető a kötődés szempontjából.

Első játékbeli identifikációja a Pókember, aki a tartófonalát saját testéből ereszti ki, ezzel párhuzamosan kezdődik a pókháló rajzolás korszaka, melyek mintha azt jelenítenék meg, hol tart az ő mintázódásának folyamata. A rajzolásban már képes a kooperációra, a segítségkérésre. A nyelv ritmusa is elősegíti a mintázódást, így a ritmikus szövegek, refrének gyakori kántálásában is a fejlődés lehetőségét láttam. Hiszen maga a ritmus is mintázódás. Mostanra a kisfiú fejlődésbeli lemaradása mellett a strukturáltabb működés is egyértelműen mutatkozik.

„Mágikus”, önkéntelen mozdulatok sajátosságai kontrollált egyensúlyvizsgálat során aktív- és figyelemzavaros gyerekeknél

dr. Donauer Nándor, Dr. Altmann Anna, Dr. Jerney Judit, Dr. Kassay Mária, Bodnár Eszter
Szent János Kórház és Észak-budai Egyesített Kórházak,
Epilepszia – Neurológia Szakambulancia

Klinikai vizsgálatok során számos olyan jelenség, viselkedés, tünet-szerű mozdulat, vagy akár egy feladat, mozgás megoldásának módja illan el, melyre a klinikus csak azt tudja sóhajtani: „Ó, ha videó lett volna nálam!”.

Nagyszámú gyermek vizsgálata közben munkacsoportunk olyan megfigyeléseket tett, mely során azt a következtetést vontuk le, hogy a legkülönbözőbb viselkedéses, figyelemzavaros, valamint a dysgráfiás, dyslexiás és dyscalculiás gyerekek csoportjaiban más, többnyire szenzoros és főleg motoros komponensű problémák észlelhetőek, láthatóak.

E jelenség viszonylag objektív mérhetőségére 2010-ben benyújtott és megnyert OTKA pályázat keretében alakítottunk ki egy berendezést és készítettük el a hozzá szükséges szoftvert.

A vizsgálat egy egyensúlyozó mozdulatokra érzékeny padból és a gyermek súlypontjának mozgását on-line formában megjelenítő képernyőből áll. Különböző nehézségű, súlypont-áthelyezést igénylő feladatok során a viselkedések olyan formáját is megfigyeltük, melyek inkább csak az érintett csoportok tagjaira voltak jellemzőek, míg a kontroll csoport tagjainak ilyen „mágikus”, önkéntelen mozdulatokat kevésbé, vagy egyáltalán nem figyeltünk meg.

Vágott videofelvételeinken párhuzamosan mutatjuk be e mozdulatok sajátos tárházából a legtipikusabbakat.

Az objektív mérésparamétereken túl, a megfigyelt jelenségek egyértelműen mutatják, hogy a mozgásában éretlenebb, kevésbé integráltan funkcionáló csoport testérzése, testképe még kevésbé integrált. Testüket kevésbé képesek EGYségben érezni, EGYben tartani és EGYként, integráltan használni, s ennek megfelelően énképük, és magasabb integráló funkcióik is éretlenek még („látni magamat kívülről”, „észlelni magamat a szociális hálóban, közösségben, társaságban”).

Szellemvilágban

Bedő Ilona

Óbuda – Békásmegyery Nevelési Tanácsadó

A filmen olyan gyermek terápiájából mutatunk be részleteket, aki születésekor elszakadt édesanyjától, s így nem volt, aki ringassa, simogassa őt. Nem juthatott hozzá az idegrendszer érzéséhez nélkülözhetetlen vesztibuláris és taktilis ingerléshez, később ezért testi, lelki fejlődése mozgásban, viselkedésben szélsőséges irányt vett.

A hozzá hasonló gyerekekkel a hagyományos terápiák keretében tehetetlenek vagyunk, mert a valóságról alkotott képzetek hiányosak, nem tudnak játszani, nem rajzolnak, kevésbé tudják szóban kifejezni vágyaikat, érzelmeiket, sokkal inkább mozgással, testtartással, gesztusokkal.

A dinamikus szenzoros integrációs terápiás keretben gondolataik és érzelmeik szabadon áramolhatnak, emlékeik fölidézhetőek, élményeiket nagyobb teljességben élhetik át.

A filmen láthatjuk, hogy a DSZIT hogyan simul össze a dinamikus terápiás szemlélettel.

Hogyan jelenik meg az aktivitás eltérő ritmusa a terápiában? Esetrészletek

Arató Domonkos, Jánó Annamária, Molnár Magda
DSZIT Műhely

A DSZIT Műhely tagjai konkrét esetpéldákon, s egy filmrészleten keresztül szemléltetik, mit kezdenek a gyerekek a terápiás térrel, a rendelkezésre álló eszközökkel, a terapeuta aktív, „együtt érző és mozgó” figyelmével. Bemutatják, miként illeszkednek az így megvalósuló játékok a terápiás folyamatba, s hogyan támogatják a belső szabályozás kialakulását, az énkép fejlődését és az idegrendszer érését.

K ö t e l e k , r a j z o k , h á l ó k s z ö v e d é k e Kiállítás DSZIT-re járó gyerekek rajzaiból

A kiállítás szervezői: Bedő Iлона, Filep Hajnalka, Kocsor Judit, Papp Tímea

A gyerekek rajzait kötelekre és hálókra installálva mutatjuk be. E konkrét cselekedeten túl szimbolikus jelentéstartományt is hordoz a kiállítás címe. Utal arra, hogy a dinamikus szenzoros integrációs terápiában a kifejeződés különböző módjai - így a mozgással való kísérletezés, a rajzolás - egymásba fonódva, a gyermek teljes lényének szövedékébe ágyazódva támogatják a belső erőforrások mozgósítását.

F e k e t e b á r á n y o k , k e r g e b i r k á k , g y á v a n y u l a k Jürgen Schindler műhelye

Helyszín: Benedek Elek Általános Iskola és Módszertani Központ,
1141 Budapest, Álmos vezér útja 46.
tornaterem

Időpontok: 2013. március 22. (17. 30 – 19. 30)
2013. március 23. (10. 00 – 12. 00)

Támogatóink:

Sashalmi piac pékáru boltja
Szent István Egyetem Babatvölgyi mintagazdasága
Szvoboda Viktória

www.dszit.hu